

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषद्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ - ୨)

108 Upanishad (Vol – 2)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ୍ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ଯୋଗଚୂଡ଼ାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯିଦି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ସାମାନ୍ୟ ଉପନିଷଦ

(Minor Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ଗର୍ଭ ଉପନିଷଦ

(Garbhopenisat / Garbha Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋଡ଼ାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ / ଗର୍ଭ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ ॥

ଯଦ୍ଭୂର୍ଗୋପନିଷଦ୍ଦେବ୍ୟଂ ଗର୍ଭସ୍ୟ ସ୍ବାତ୍ତ୍ବୋପକମ୍ ।

ଶରୀରାପହ୍ନବାସ୍ତ୍ରିକଂ ସ୍ବମାତ୍ରଂ କଲୟେ ହରିମ୍ ॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।

ତେଜସ୍ବିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ବିଷାବହୈ ॥

ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

ଓଁ ପଞ୍ଚାତ୍ମକଂ ପଞ୍ଚସୁ ବର୍ତମାନଂ ଷଡାଶ୍ରୟଂ ଷଡ୍ଭୁଶୟୋଗଯୁକ୍ତମ୍ ।

ତସ୍ତପ୍ରଧାତୁ ତ୍ରିମଳଂ ଦ୍ବିୟୋନି ଚତୁର୍ବିଧାହାରମୟଂ ଶରୀରଂ ॥

ଭବତି ପଞ୍ଚାତ୍ମକମିତି କସ୍ମାତ୍ , ପୃଥିବ୍ୟାପସ୍ତେଜୋବାୟୁରାକାଶମିତ୍ୟସ୍ମିନ୍ପଞ୍ଚାତ୍ମକେ ଶରୀରେ ।

କା ପୃଥିବୀ କା ଆପଃ କିଂ ତେଜଃ କୋ ବାୟୁଃ କିମାକାଶମ୍ ।

ତତ୍ର ଯୁକ୍ତଠିନଂ ସା ପୃଥିବୀ ଯୁକ୍ତବଂ ତା ଆପୋ ଯୁକ୍ତଷ୍ଟଂ ତତ୍ତେଜୋ

ଯୁକ୍ତଂଚରତି ସ ବାୟୁଃ ଯୁକ୍ତସ୍ପିରଂ ତଦାକାଶମିତ୍ୟତ୍ୟତେ ॥

ତତ୍ର ପୃଥିବୀ ନାମ ଧାରଣେ ଆପଃ ପିଣ୍ଡୀକରଣେ ତେଜଃ ପ୍ରକାଶନେ

ବାୟୁର୍ଭ୍ୟୁତହନେ ଆକାଶମବକାଶପ୍ରଦାନେ ॥

ପୃଥୁସ୍ତୁ ଶ୍ରୋତ୍ରେ ଶବ୍ଦୋପଲବ୍ଧୌ ତ୍ବକ୍ ସ୍ବର୍ଗେ ଚକ୍ଷୁଷୀ ରୂପେ ଜିହ୍ବା ରସନେ ନାସିକାଃସ୍ପ୍ରାଣେ

ଉପସ୍ଥଶ୍ଚାନନ୍ଦନେଃପାନମୁତ୍ତର୍ଗେ ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟତି ମନସା ସଂକଳ୍ପୟତି ବାତା ବଦତି ॥

ଷଡାଶ୍ରୟମିତି କସ୍ମାତ୍ , ମଧୁରାମ୍ଳବଶତିକ୍ତକଟୁକଷାୟୁରସାନ୍ନିନ୍ଦିତେ ॥

ଷଡ୍ଭର୍ଗ୍ବଭଗାନ୍ନାରମଧ୍ୟମପଞ୍ଚମଧୈବତନିଷାଦାଶ୍ଳେତି ।

ଇଷ୍ଟାନିଷ୍ଟା ଶବ୍ଦସଂଜ୍ଞାପ୍ରଣିଧାନାଦଶବିଧା ଭବନ୍ତି ॥ ୧॥

ଶୁକ୍ଳୋ ରକ୍ତଃ କୃଷ୍ଣୋ ଧୂମ୍ରଃ ପୀତଃ କପିଳଃ ପାଣ୍ଡୁର ଇତି ।।
 ସପ୍ତଧାତୁକମିତି କସ୍ତାତ୍ , ଯଥା ଦେବଦତ୍ତସ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟାଦିବିଷୟା ଜାୟନ୍ତେ ।।
 ପରସ୍ପରଂ ସୌମ୍ୟଗୁଣତ୍ବାତ୍ସଦ୍ବିଧୋ ରସୋ ରସାଲ୍ଲୋଶିତଂ ଶୋଶିତାନ୍ନାଂସଂ
 ମାଂସାନ୍ନେଦୋ ମେଦସଃ ସ୍ନାବା ସ୍ନାନ୍ନୋଃସ୍ଥାନ୍ୟସ୍ଥିତ୍ୟୋ ମଜ୍ଜା ମଜ୍ଜଞ୍ଜଃ ଶୁକ୍ରଂ
 ଶୁକ୍ରଶୋଶିତସଂଯୋଗାଦାବର୍ତ୍ତତେ ଗର୍ଭୋ ହୃଦିବ୍ୟବସ୍ଥାନିତି ।
 ହୃଦୟୋଽନ୍ତରାଗ୍ନିଃ ଅଗ୍ନିସ୍ଥାନେ ପିତ୍ତଂ ପିତ୍ତସ୍ଥାନେ
 ବାୟୁଃ ବାୟୁସ୍ଥାନେ ହୃଦୟଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାକ୍ରମାତ୍ ।। ୨।।

ରତୁକାଳେ ସଂପ୍ରୟୋଗାଦେକରାତ୍ରୋଷିତଂ କଲିଳଂ ଭବତି ସପ୍ତରାତ୍ରୋଷିତଂ ବୁଦ୍ଧୁଦଂ
 ଭବତି ଅର୍ଧମାସାଭ୍ୟନ୍ତରେଣ ପିଣ୍ଡୋ ଭବତି ମାସାଭ୍ୟନ୍ତରେଣ କଠିନୋ ଭବତି ମାସଦ୍ବୟେନ
 ଶିରଃ ସଂପଦ୍ୟତେ ମାସତ୍ରୟେଣ ପାଦପ୍ରବେଶୋ ଭବତି ।।
 ଅଥ ଚତୁର୍ଥେ ମାସେଽତ୍ଝ୍ଞୁଲ୍ୟଜଠରକଟିପ୍ରଦେଶୋ ଭବତି ।।
 ପଞ୍ଚମେ ମାସେ ପୃଷ୍ଠବଂଶୋ ଭବତି ।। ଷଷ୍ଠେ ମାସେ ମୁଖନାସିକାକ୍ଷିଶ୍ରୋତ୍ରାଣି ଭବନ୍ତି ।।
 ସପ୍ତମେ ମାସେ ଜୀବେନ ସଂଯୁକ୍ତୋ ଭବତି ।। ଅଷ୍ଟମେ ମାସେ ସର୍ବସଂପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଭବତି ।।
 ପିତୃ ରେତୋଽତିରିକ୍ତାତ୍-ପୁରୁଷୋ ଭବତି ମାତୁଃ ରେତୋଽତିରିକ୍ତାତ୍ସ୍ତ୍ରୟୋ
 ଭବନ୍ତ୍ୟଭୟୋର୍ବାଜତୁଲ୍ୟତ୍ବାନ୍ନପୁଂସକୋ ଭବତି ।।
 ବ୍ୟାକୁଳିତମନସୋଽକ୍ଷାଃ ଖଞ୍ଜାଃ କୁହ୍ନା ବାମନା ଭବନ୍ତି ।।
 ଅନ୍ୟୋନ୍ୟବାୟୁପରିପୀଡିତଶୁକ୍ରଦ୍ବୈଧ୍ୟାଦ୍ବିଧା ତନ୍ନୁଃ ସ୍ୟାତ୍ତତୋ ଯୁଗ୍ମାଃ ପ୍ରଜାୟନ୍ତେ ।।
 ପଞ୍ଚାତ୍ମକଃ ସମର୍ଥଃ ପଞ୍ଚାତ୍ମିକା ଚେତସା ବୁଦ୍ଧିର୍ଗନ୍ଧରସାଦିଜ୍ଞାନା
 ଧ୍ୟାନାତ୍ସରମକ୍ଷରଂ ମୋକ୍ଷଂ ଚିନ୍ତୟତୀତି ।
 ତଦେକାକ୍ଷରଂ ଜ୍ଞାତ୍ବାଽର୍ଥୋ ପ୍ରକୃତୟଃ ଷୋଡଶ ବିକାରାଃ ଶରୀରେ ତସ୍ୟୈବ ଦେହିନାମ୍ ।।
 ଅଥ ମାତ୍ରାଂଶିତପୀତ ନାତୀସୂତ୍ରଗତେନ ପ୍ରାଣ ଆପ୍ୟାୟତେ ।।
 ଅଥ ନବମେ ମାସି ସର୍ବଲକ୍ଷଣସଂପୂର୍ଣ୍ଣୋ ଭବତି ପୂର୍ବଜାତୀଃ ସ୍ମରତି
 କୃତାକୃତଂ ଚ କର୍ମ ଭବତି ଶୁଭାଶୁଭଂ ଚ କର୍ମ ବିମ୍ବତି ।। ୩।।

ନାନାୟୋନିସହସ୍ରାଣି ଦୃଷ୍ଟା ଚୈବ ତତୋ ମୟା ॥
 ଆହାରା ବିବିଧା ଭୁକ୍ତାଃ ପୀତାଶ୍ଚ ବିବିଧାଃ ସ୍ତନାଃ ॥
 ଜାତସୈ୍ୟବ ମୃତସୈ୍ୟବ ଜନ୍ତୁ ଚୈବ ପୁନଃ ପୁନଃ ॥
 ଅହୋ ଦୁଃଖୋଦଧୌ ମଗ୍ନୋ ନ ପଶ୍ୟାମି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାମ୍ ॥
 ଯନ୍ତୁୟା ପରିଜନସ୍ୟାର୍ଥେ କୃତଂ କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ॥
 ଏକାକୀ ତେନ ଦହ୍ୟାମି ଗତାସ୍ତେ ଫଲଭୋଗିନଃ ॥
 ଯଦି ଯୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ସାଂଖ୍ୟଂ ଯୋଗଂ ସମାଗ୍ରୟେ ॥
 ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ॥
 ଯଦି ଯୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ତଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ମହେଶ୍ୱରମ୍ ॥
 ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ॥
 ଯଦି ଯୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ତଂ ପ୍ରପଦ୍ୟେ ଭଗବନ୍ତଂ ନାରାୟଣଂ ଦେବମ୍ ।
 ଅଶୁଭକ୍ଷୟକର୍ତାରଂ ଫଲମୁକ୍ତିପ୍ରଦାୟକମ୍ ॥
 ଯଦି ଯୋନ୍ୟାଂ ପ୍ରମୁଞ୍ଚାମି ଧ୍ୟାୟେ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନମ୍ ॥
 ଅଥ ଜନ୍ତୁଃ ସ୍ୱୀୟୋନିଗତଂ ଯୋନିଦ୍ୱାରି ସଂପ୍ରାପ୍ତୋ ଯନ୍ତ୍ରେଣାପୀତ୍ୟମାନୋ
 ମହତା ଦୁଃଖେନ ଜାତମାତ୍ରସ୍ତୁ ବୈଷ୍ଣବେନ ବାୟୁନା ସଂସ୍ପୃଶ୍ୟ ତଦା ନ ସ୍ମରତି
 ଜନ୍ତୁମରଣଂ ନ ଚ କର୍ମ ଶୁଭାଶୁଭମ୍ ॥ ୪॥

ଶରୀରମିତି କସ୍ତାତ୍ , ସାକ୍ଷାଦଗ୍ନୟୋ ହ୍ୟତ୍ର ଶ୍ରିୟନ୍ତେ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିର୍ଦର୍ଶନାଗ୍ନିଃ କୋଷ୍ଠାଗ୍ନିରିତି ॥
 ତତ୍ର କୋଷ୍ଠାଗ୍ନିର୍ନାମାଶିତପୀତଲେହ୍ୟଚୋଷ୍ୟଂ ପଚତୀତି ॥
 ଦର୍ଶନାଗ୍ନୀ ରୂପାଦୀନାଂ ଦର୍ଶନଂ କରୋତି ॥
 ଜ୍ଞାନାଗ୍ନିଃ ଶୁଭାଶୁଭଂ ଚ କର୍ମ ବିନ୍ଦତି ଯସ୍ତତ୍ର ॥
 ତ୍ରୀଣି ସ୍ଥାନାନି ଭବନ୍ତି ହୃଦୟେ ଦକ୍ଷିଣାଗ୍ନିରୁଦରେ ଗାର୍ହପତ୍ୟଂ ମୁଖଦାହବନୀୟାତ୍ମା
 ଯଜମାନୋ ବୁଦ୍ଧିଃ ପତ୍ନୀଂ ମନୋ ବ୍ରହ୍ମା ନିଧାୟ ଲୋଭାଦୟଃ ପଶବୋ ଧୃତିର୍ଦୀକ୍ଷା
 ସଂତୋଷଶ୍ଚ ବୁଦ୍ଧିହିୟାଣି ଯଜ୍ଞପାତ୍ରାଣି କର୍ମେହିୟାଣି ହବୀଂଷି ଶିରଃ କପାଳଂ କେଶା
 ଦର୍ଭା ମୁଖମନ୍ତ୍ରବେଦିଃ , ଚତୁଷ୍ପାଳଂ ଶିରଃ ଷୋଡଶ ପାର୍ଶ୍ୱଦନ୍ତୋଷ୍ଠପଟଲାନି ସପ୍ତୋତ୍ତରଂ

ମର୍ମଗତଂ ସାଶୀତିକଂ ସଂଧିଗତଂ ସନବକଂ ସ୍ନାୟୁଗତଂ ସପ୍ତ ଶିରାଗତାନି ପଞ୍ଚ
ମଞ୍ଜାଗତାନି ଅସ୍ଥୀନି ଚ ହ ବୈ ତ୍ରୀଣି ଶତାନି ଷଷ୍ଠିଶ୍ଚାର୍ଧଚତସ୍ରୋ ରୋମାଣି କୋଟ୍ୟା
ହୃଦୟଂ ପଲାନ୍ୟଷ୍ଠୌ ଦ୍ଵାଦଶ ପଲାନି ଜିହ୍ଵା ପିତ୍ତପ୍ରସ୍ଥଂ କଫସ୍ୟାଦକଂ ଶୁକ୍ଳଂ କୁତବଂ
ମେଦଃ ପ୍ରସ୍ଥୌ ଦ୍ଵାବନିୟତଂ ମୃତ୍ତପୁରୀଷମାହାରପରିମାଣାତ୍ ।
ପୈତ୍ତଳାଦଂ ମୋକ୍ଷଶାସ୍ତ୍ରଂ ପରିସମାପ୍ତଂ ପୈତ୍ତଳାଦଂ ମୋକ୍ଷଶାସ୍ତ୍ରଂ ପରିସମାପ୍ତମିତି ॥ ୫॥

ଓଁ ସହ ନାବବତୁ । ସହ ନୌ ଭୁନକ୍ତୁ । ସହ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ କରବାବହୈ ।
ତେଜସ୍ଵିନାବଧୀତମସ୍ତୁ ମା ବିଦ୍ଵିଷାବହୈ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ଗର୍ଭୋପନିଷତ୍ସମାପ୍ତା ॥

